

UNESCO un DAP rīkotā semināra „Dabas resursu izmantošanas ētiskie aspekti īpaši aizsargājamās dabas teritorijās” darba grupas - „Meža ciršana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, ētiskie aspekti” rezultātu apkopojums.

Diskusijā apspriestie jautājumi

Meža ciršanas ētiskie aspekti īpaši aizsargājamās dabas teritorijās saistīti ar meža īpašnieka un sabiedrības izpratni par dabas vērtībām, to saglabāšanu un ilgtspējīgu attīstību. Nosakot ierobežojumus, sabiedrībai jārespektē meža īpašnieka - indivīda kā sabiedrības locekļa tiesības. Koksnes resursi ir produkti, kuri ir meža īpašnieka īpašums. To ieguvē jārespektē sabiedrības intereses. Sabiedrībai jārespektē īpašnieka tiesības iegūt koksnes resursus. Apstākļos, kad sabiedrības un dabas interešu vārdā koksnes resursu ieguve tiek ierobežota, jāparedz kompensācijas.

1. Ierosinājumi normatīvo aktu grozījumiem

- Šobrīd koku ciršanu īpaši aizsargājamās dabas teritorijās reglamentē 2 likumi un vairāki ministru kabineta noteikumi. Tas rada grūtības precīzi interpretēt normatīvos aktus, kas var radīt riskus kļūdainai to interpretēšanai un pretrunām. Tāpēc nepieciešama normatīvo aktu unificēšana.
- Šobrīd apstiprinātajiem dabas aizsardzības plāniem ir rekomendējošs raksturs, tie var nebūt saistoši meža īpašniekiem. Tāpēc dabas aizsardzības plāniem jābūt integrētiem pašvaldību teritoriālās attīstības plānos, īpaši aizsargājamās dabas teritorijās paredzot īpašus apsaimniekošanas noteikumus.
- Koku ciršana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās nav saistāma vienīgi ar strikti formulētiem valsts normatīvajiem aktiem, bet arī ar labās mežsaimniecības prakses ievērošanu. Tāpēc vēlama meža īpašnieku iepazīstināšana ar labās mežsaimniecības praksi īpašos demonstrējuma objektos (piemēram, Pasaules Dabas Fonda demonstrējuma saimniecības) un īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošanas ceļveža izdošana.
- Latvijā kopumā būtu nepieciešams izveidot valsts finansētu dabas vērtību inventarizācijas sistēmu un veikt regulāru dabas monitoringu.

- Dabas aizsardzības sistēmas uzturēšanas un saimnieciskās darbības ierobežojumu kompensāciju finansēšanai ieteicams izveidot dabas resursu nodokli par koku ciršanu meža zemēs, ar to aizstājot līdzšinējo nekustamā īpašuma nodokli.
- Jāsekmē valsts atbalsts tūrisma attīstībā, lai tādā veidā radītu alternatīvu ekonomisko labumu gūšanai no koku ciršanas īpaši aizsargājamās dabas teritorijās.
- Šobrīd Dabas aizsardzības pārvaldes finansējums saistīts ar ieņēmumiem no koku ciršanas īpaši aizsargājamās dabas teritorijās. Problemātiski ir gūt ieņēmumus no citiem avotiem, piemēram, tūrisma. Nepieciešams mainīt valsts normatīvos aktus, kas reglamentē valsts tiešās pārvaldības iestāžu finansējuma avotus.

2. Priekšlikumi efektīvākai īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošanai

- Lai veiktu efektīvāku īpaši aizsargājamo dabas teritoriju uzraudzību un apsaimniekošanu, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas jākoncentrē valstij piederošajās zemēs un Natura 2000 teritorijās. Jāizveido zemju atpirkšanas, apmaiņas un kompensēšanas sistēma.
- Dabas aizsardzības pārvaldes valdījumā esošajās valstij piederošajās īpaši aizsargājamās dabas teritorijās būtu jāsamazina koku ciršanas apjomi.
- Īpaši aizsargājamās dabas teritorijās jāveicina daudzfunkcionāla izmantošana, koncentrējoties uz netiešo (ne koksnes) resursu izmantošanu.

17.11.2011.

Rīgā

Darba grupas vadītājs Dagnis Dubrovskis